

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออม
เพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี
The Causal Relationship of Factors Affects the Saving Behavior for
Retirement of Ministry of Public Health Personnel, Nonthaburi
Province

สรัญญา สุทธิวรพงศ์ศรี¹ อุรุชา เฉลิมวุฒิกุล² สุวรรณ จริยะพร³และธณกร มณีโชติ⁴
Saranya Suthivorapongsri, Uruchaa Chalermwuttikul, Suwannee Jariyaporn and
Thanakorn Maneechot

Received: September,8 2023 Revised: October,16 2023 Accepted: November,6 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี จำนวน 225 ตัวอย่าง โดยอาศัยการสุ่มตัวอย่างตัวอย่างแบบสะดวก และผลการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการศึกษาพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง $\chi^2 = 114.229$, $\chi^2 / df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 มีความเหมาะสมสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และพบว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด รองลงมา ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทัศนคติทาง

¹สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: saranya.guts@gmail.com

²สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: pum_miamore@hotmail.com

³สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: asstprofpa@gmail.com

⁴สังกัดนักวิจัยอิสระ; Independent Researcher, Email: addy621280@gmail.com

การเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.184 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 ($R^2=0.423$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการออม ทศนคติทางการเงิน ความรู้พื้นฐานทางการเงิน การเกษียณอายุ

Abstract

This research article aims to analyzed a causal relationship of factors affects the saving behavior for retirement of Ministry of Public Health personnel, Nonthaburi povince. The study was quantitative research. The data collected by questionnaires from 225 personnel of Ministry of Public Health. The research sampling was convenience sampling. The index of reliability value was 0.823. The statistical analyzed data were percentage, mean, standard deviation and the confirmation component analysis.

The result of study reveals that the consistency index; Chi-square = 114.229, χ^2/df = 1.483, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 was congruent with the empirical data. And found that saving behavior of personnel for retirement of Ministry of Public Health had the most influence directly from financial behaviors factor. The secondly was financial attitude factors, and at least was financial literacy factors with significant at 0.01 level statistically. The financial literacy factor had influence indirectly pass the financial attitude factor with 0.184 of the coefficient influence at significant 0.01 level. The causal relationship model be able to forecasts the personnel's saving behavior for retirement of Ministry of Public Health at 42.30 percentages ($R^2=0.423$)

Keywords: Saving behavior, financial attitude, financial literacy, financial behavior, Retirement

บทนำ

สังคมที่มีผู้สูงอายุเป็นจำนวนมากส่งผลกระทบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะมีกำลังแรงงานซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญลดลง ทำให้คนวัยทำงานต้องแบกรับภาระการเลี้ยงดูผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ค่าใช้จ่ายภายในบ้านและรายจ่ายเกี่ยวกับสุขภาพและการรักษาพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและในระยะยาวสังคมผู้สูงอายุจะมีภาวะการออมและการลงทุนลดลง เนื่องจากผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้จะต้องใช้จ่ายจากเงินออมซึ่งอาจไม่เพียงพอแก่การดำรงชีพ (ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์, 2563) จากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่มีสัดส่วนจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้สัดส่วนการพึ่งพิงของประชากรสูง

วัยต่อประชากรที่เป็นกำลังแรงงานหลักของประเทศสูงขึ้น ถ้ากลุ่มคนกลุ่มนี้เข้าสู่วัยชราพร้อมกันในอนาคต อาจไม่สามารถหวังพึ่งพิงประชากรที่อยู่ในช่วงถัดไปซึ่งมีจำนวนน้อยได้ จะส่งผลให้เกิดเป็นภาระของระบบสวัสดิการภาครัฐ และกลายเป็นต้นทุนรวมของทั้งประเทศในที่สุด (ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และจงจิตต์ ฤทธิรงค์, 2564) ซึ่งสิ่งที่สำคัญในการเตรียมความพร้อมให้กับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุคือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนผ่านก้าวเข้าไปสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการเตรียมความพร้อมก่อนจะถึงวัยผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น ด้านหลักประกันรายได้ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสุขภาพ ด้านการประกอบอาชีพ เป็นต้น ประกอบกับเตรียมตัวทางด้านการเงินให้พร้อมส่งเสริมการออมเงินเพื่อการเกษียณอายุ (ขุนทดจิต สังข์ใหม่, 2562)

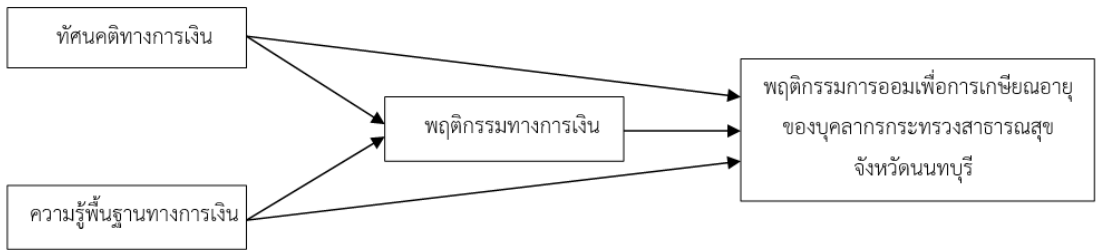
จากปัญหาดังกล่าวทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนพยายามส่งเสริมการออมตามนโยบายการออมแห่งชาติ โดยส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยมาสร้างนิสัยการใช้จ่ายอย่างประหยัด ลดการบริโภคที่ไม่จำเป็นและเก็บออมไว้ใช้จ่ายจำเป็นหรือเหลือเก็บไว้ใช้ในอนาคตรับรองความมั่นคงของชีวิต แต่เนื่องจากบุคลากรของกระทรวงสาธารณสุขจำนวนไม่น้อยที่ยังมองว่าการออมเพื่อการเกษียณอายุเป็นเรื่องไกลตัวและอาจไม่ได้สนใจมากนัก โดยกลุ่มเจเนอเรชันต่าง ๆ ก็จะมีพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องการออมเงินและทัศนคติการออมเงินที่แตกต่างกันออกไป อันเป็นผลมาจากการเกิดในยุคต่าง ๆ กัน อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญของการกระตุ้นการออมอยู่ที่ทัศนคติที่เป็นลบต่อการออม การสร้างแรงจูงใจให้ตระหนักและเริ่มออมเงินโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต (กมลวัฒน์ มีถาวร, 2564)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี เพื่อการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปทำการศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจ และการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า อีกทั้งใช้กำหนดเป็นแนวทางและรูปแบบการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมและครอบคลุมแก่บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในชีวิตของการอยู่ในสังคมผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์แบบจำลองปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (ส่วนกลาง) จำนวน 3,164 คน (กองบริหารทรัพยากรบุคคล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2565)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ บุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (ส่วนกลาง) ใช้วิธีการกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์สมการโครงสร้างต้องมีขนาดของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 200 ตัวอย่างขึ้นไปในกรณีที่โมเดลไม่มีความซับซ้อน (Hair et al., 2014) ที่ได้กล่าวว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมกับการใช้สถิติการวิเคราะห์พหุตัวแปร ควรมีจำนวนอย่างน้อย 5-10 เท่าของดัชนีชี้วัด และควรมีขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 200 ตัวอย่าง หรือ 5 เท่าของข้อคำถาม (Kline, 2016) ในการวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 4 ตัวแปร 45 ข้อคำถาม (45 ข้อคำถาม x 5 เท่า) ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 225 คน ซึ่งถือได้ว่าขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามเงื่อนไข และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยในครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ เป็นการวัดข้อมูลระดับนามบัญญัติ (Nominal Scale) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว อายุการทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทัศนคติทางการเงิน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความรู้พื้นฐานทางการเงิน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเงิน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (ส่วนกลาง)

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 ตอนที่ 3 ตอนที่ 4 และตอนที่ 5 เป็นคำถามแบบเรียงลำดับ (Interval Scale) 5 ระดับ ได้แก่ ระดับ 5 คือ มีความเห็นด้วยมากที่สุด ถึงระดับ 1 คือ มีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามนี้ผ่านการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยนำข้อคำถามที่ได้พัฒนาเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งนำฉบับร่างแบบสอบถามทำการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และการทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลอง (Try out) กับตัวอย่างจำนวน 30 ตัวอย่าง ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.823

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลภาคสนามจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (ส่วนกลาง) จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และทำการคัดเลือกกองรหัส และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (First order confirmatory factor analysis)

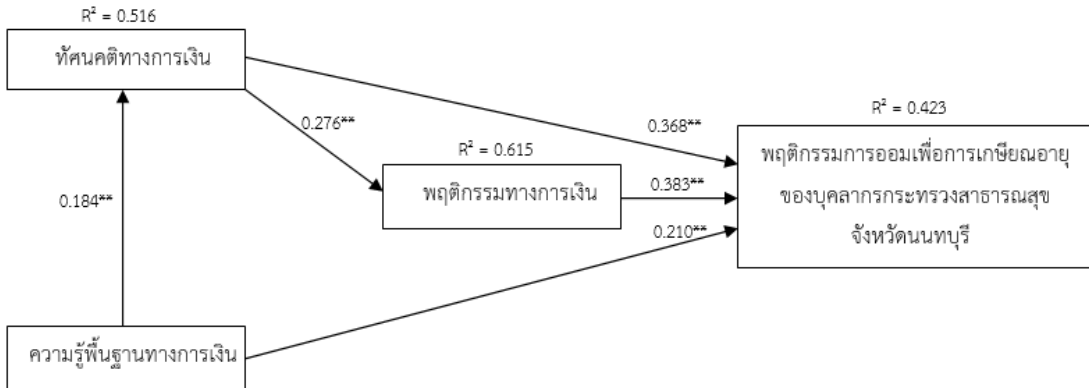
ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 60.88 มีอายุ 35 - 40 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 24.88 มีสถานภาพสมรส จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 ส่วนใหญ่มี สมาชิกในครอบครัวอยู่ที่ 3-4 คน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 มีอายุการทำงาน 15-20 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 25,001- 35,000 บาท จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ที่ 10,001-20,000 บาท จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.22 โดยตัวแปรสังเกตได้คือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 4.838 รองลงมาคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน มีค่าเฉลี่ย 4.807 และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 4.649 และพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีค่าเฉลี่ย 4.692 สำหรับผลการวิเคราะห์มีดังนี้

2. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

2.1 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูล

เชิงประจักษ์ดี (Good Fit) แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปรมีความเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกเงื่อนไข โดยมีค่าสถิติประเมินความกลมกลืนของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องคือ $\chi^2 = 114.229$, $\chi^2/df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972, RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961 สรุปได้ว่า ตัวแปรสังเกตได้มีความสอดคล้องตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ดังภาพที่ 2 ดังนี้

$\chi^2 = 114.229$, $\chi^2/df = 1.483$, p-value = 0.063, GFI = 0.987, AGFI = 0.972,
RMR = 0.157, RMSEA = 0.085 และ CFI = 0.961

ภาพที่ 2 ค่าสถิติจากโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี (โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์)

2.2 การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าสถิติวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรผล	ทัศนคติทางการเงิน			พฤติกรรมทางการเงิน			ความรู้พื้นฐานทางการเงิน			พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุ		
ตัวแปรสาเหตุ	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE	TE	IE	DE
ทัศนคติทางการเงิน	-	-	-	0.276		0.276**	-	-	-	0.460	0.092	0.368**

พฤติกรรมทาง	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.383	-	0.383**
การเงิน												
ความรู้พื้นฐาน	0.184	-	0.184**	-	-	-	-	-	-	0.210	-	0.210**
ทางการเงิน												

หมายเหตุ: ** $p \leq 0.01$, TE = ผลรวมอิทธิพล, IE = อิทธิพลทางอ้อม, DE = อิทธิพลทางตรง

จากตารางที่ 2 พบว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยพฤติกรรมทางการเงินมากที่สุด ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.383 รองลงมาคือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.368 และน้อยที่สุดคือ ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.210 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.276 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และขณะเดียวกันปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลต่อปัจจัยทัศนคติทางการเงิน มีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.184 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 ($R^2=0.423$)

อภิปรายผล

การวิเคราะห์แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ คือ ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน และปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี โดยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ และมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทั้งหมดตามกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นไปตามเกณฑ์ข้อตกลงเบื้องต้น ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อค้นพบที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากการออมเป็นการวางแผนทางการเงิน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยเตรียมความพร้อมและนำชีวิตไปสู่ความมั่นคงทางการเงิน และการใช้เงินอย่างสมเหตุสมผลก็เป็นการบ่มเพาะวินัยทางการเงิน เพราะในวัยเกษียณเป็นช่วงที่มีรายได้ลดลง แต่ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ยังคงอยู่หรืออาจจะสูงขึ้น เช่น การรักษาพยาบาล ซึ่งหากไม่มีการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณอายุ ก็อาจจะก่อให้เกิดปัญหาได้ โดยผลการวิจัยที่ได้มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาของ บุชยวรรณ กุลยวน (2564) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงิน ความรู้เกี่ยวกับการลงทุนและผลตอบแทน มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงาน และ

สอดคล้องกับ ฐานปี จันทรเพชร (2563) ที่พบว่า ความรู้ทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณของประชาชน

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยทัศนคติทางการเงิน ปัจจัยพฤติกรรมทางการเงิน และปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน สามารถส่งอิทธิพลทางตรงในเชิงบวกต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.368, 0.383 และ 0.210 ตามลำดับ และพบว่า ปัจจัยความรู้พื้นฐานทางการเงิน ส่งอิทธิพลทางอ้อมผ่านปัจจัยทัศนคติทางการเงิน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางเท่ากับ 0.184 โดยแบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุดังกล่าว สามารถอธิบายพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 42.30 เนื่องจากการออมเงินเพื่อเกษียณถือเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ช่วยให้การใช้ชีวิตในช่วงวัยเกษียณมีความราบรื่นสามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีไม่ต่างกับก่อนเกษียณมากนัก ดังนั้น ในช่วงชีวิตการทำงานจำเป็นต้องจัดสรรรายได้เป็นเงินออมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความอุ่นใจและเป็นหลักประกันได้ว่าจะมีเงินเพียงพอไว้ใช้ในยามเกษียณอายุ โดยผลการศึกษาที่ได้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญาณิกา ตระกูลกำจาย (2563) ที่พบว่า ทัศนคติการออม ทักษะทางการเงิน และพฤติกรรมการออม มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ และสอดคล้องกับ พฤติกรรมการออมเพื่อเกษียณ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการออมและการลงทุน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออม/รูปแบบการออม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาพบได้ว่า พฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมทางการเงิน ทัศนคติทางการเงิน และความรู้พื้นฐานทางการเงิน เนื่องจากบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารความรู้การออมก่อนการตัดสินใจเลือกรูปแบบการออมที่มีระดับความเสี่ยงต่ำ ไม่มีความซับซ้อนและการออมแต่ละครั้งมีจำนวนไม่มาก โดยนำเงินฝากธนาคารและสหกรณ์ออมทรัพย์ในรูปแบบบัญชีออมทรัพย์และบัญชีเงินฝากประจำ ส่งผลให้เกิดทัศนคติทางการเงินที่ดีโดยบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี มีการใช้จ่ายเงินที่คำนึงถึงความจำเป็น และเมื่อเหลือจากค่าใช้จ่ายจึงนำมาเก็บออม ถึงแม้ว่าจะมีการเก็บออมจำนวนไม่มากนักแต่ก็มีความพยายามในออมเงินในแต่ละเดือนเพื่อการเกษียณอายุ ดังนั้น การสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการเงินแบบรายบุคคล จึงเป็นการเตรียมความพร้อมในการออมเงินก่อนจะถึงวัยผู้สูงอายุเพื่อเป็นหลักประกันให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงิน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมและการลงทุนเพื่อเกษียณอายุ และควรออกนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการออมในสัดส่วนที่เหมาะสมกับเงินเดือนหรือรายได้ของแต่ละกลุ่มอาชีพ จะทำให้ประชาชนเข้าถึงการออมเพื่อการเกษียณที่เพิ่มมากขึ้น
2. ภาครัฐควรมีนโยบายที่จูงใจให้ประชาชนมีการออมเพื่อการเกษียณเพิ่มมากขึ้น รวมถึงการให้ความรู้ทางการเงิน และเสริมสร้างทัศนคติทางการเงินที่ดีแก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง
3. ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์การออมเพื่อการเกษียณให้มากขึ้น เช่น การจัดทำโปสเตอร์ความรู้เรื่องสิทธิและนโยบายในการเตรียมความพร้อมเพื่อเป็นผู้สูงอายุเพื่อให้บุคลากรสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสาร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ผู้บริหารระดับสูงควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมทำความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อการเกษียณในรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่องแก่บุคลากร เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรมีการออมมากขึ้นผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ตธนาคารหรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อเตรียมความพร้อมในการออมเพื่อการเกษียณ
2. ควรให้ความสำคัญกับการออมเงินเพื่อเกษียณโดยจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการออมและการลงทุนที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการออมอย่างถ่องแท้
3. ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการออมเพื่อเกษียณแก่บุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรเกิดการเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพในอนาคต
4. ควรให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการเพื่อสร้างหลักประกันทางรายได้ที่มั่นคง ส่งเสริมเรื่องการออมและการวางแผนทางการเงิน ประกอบกับให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพหลังเกษียณอายุโดยการจัดทำโครงการฝึกอาชีพตามความสนใจของบุคลากร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไปผู้วิจัยเสนอให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อการเกษียณอายุของบุคลากรกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี และควรศึกษาเพิ่มเติมในหน่วยงานอื่น ๆ ของกระทรวงสาธารณสุข ทั้งนี้จะได้เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเพื่อวัยเกษียณว่าจะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรกับการวิจัยครั้งนี้เพื่อนำไปกำหนดนโยบายสำหรับส่งเสริมการออมของบุคลากรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมลวันย์ มีถาวร. (2564). ทักษะการออมและรูปแบบการออมของข้าราชการครูกลุ่มเจนเนอร์ชั่นเอ็กซ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9. *วารสารสังคมศาสตร์ ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2564*, 22-30.

- กองบริหารทรัพยากรบุคคล. (2565). อัตรากำลังของกระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2565. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- ขุนหจิต สังข์ใหม่. (2562). การออมเพื่อประชากรวัยเริ่มทำงาน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาการตลาดทุน.
- ญาณิกา ตระกูลกำจาย. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเพียงพอของเงินวัยเกษียณของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคใต้) จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ฐาปนี จันทรเพชร. (2563). ทักษะทางการเงินกับการออมเพื่อเกษียณของประชากรในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุษยวรรณ กุลยวน. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการออมก่อนวัยเกษียณของประชาชนวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัทมา ว่าพัฒน์วงศ์ และจงจิตต์ ฤทธิรงค์. (2564). ประชากรไทยในอนาคต. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพฑูรย์. (2563). สังคมสูงวัย...ความท้าทายประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กรมกิจการผู้สูงอายุ.
- Hair, J. F. (Jr.), Hult, G. T. M., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2014). A Primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM). California, CA: Sage Publications
- Kline. (2016). Principle and Practice of Structural Equation Modeling. New York: The Guilford Press.